



Bingöl Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi
Bingol University
Journal of Economics and Administrative Sciences

Cilt/Volume: 6, Sayı/Issue: 1
Yıl/Year: 2022, s. 183-215
DOI: 10.33399/biibfad.920565
ISSN: 2651-3234/E-ISSN: 2651-3307

Bingöl/Türkiye

Makale Bilgisi /Article Info

Geliş/Received: 21.04.2021 Kabul/ Accepted: 08.02.2022



AVRUPA'DAKİ SİVİL TOPLUM KURULUŞLARINDA GÖREVLİ TÜRK KÖKENLİ GÖÇMENLERİN ÖRGÜTSEL ÖZDEŞLEŞME EĞİLİMLERİ İLE SOSYAL GİRİŞİMCİLİK ÖZELLİKLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİ

*The Relationship between Organizational Identification
Tendencies and Social Entrepreneurship Features of Turkish
Migrants Working in Non-Governmental Organizations in
Europe*

Mustafa ERBİR*
Mehmet GEDİK**

Öz

Bu araştırma Avrupa'da yaşayan Türk kökenli vatandaşların örgütsel özdeşleşme eğilimleri ile sosyal girişimcilik özellikleri arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma örneklemini Avrupa'da faaliyet gösteren kâr amacı gütmeyen sivil toplum kuruluşlarında çalışan veya gönüllü olarak faaliyetlere katılan Türk kökenli bireylerden oluşmaktadır. Araştırma Avrupa kıtasında Türk nüfusunun en yoğun olarak bulunduğu Almanya, Fransa, Hollanda, Belçika, Avusturya ve İsviçre ülkelerinde yapılmıştır. Araştırmaya toplam 466 kişi katılmıştır. Araştırmaya katılan bireylerin tamamı Türkiye kökenli olup Türkçeyi konuşabilen ve Türkçe okuyazar olan bireylerdir. Sonradan yabancı ülke vatandaşı olan veya çifte vatandaş olan bireyler de araştırmaya dahil edilmiştir. Katılımcılar yaş, cinsiyet, eğitim durumu, gelir durumu gibi farklı demografik özelliklere sahiptir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama yöntemi olarak anket kullanılmıştır. Araştırma kapsamında toplanan veriler SPSS.22 programı

* Öğr. Gör. Dr., Kayseri Üniversitesi, mustafa.erbir@kayseri.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6887-1561>

** Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, mehmet.gedik@izu.edu.tr, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2421-5092>

aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırma değişkenleri arasında anlamlı ilişkiler bulunmuş ve örgütsel özdeşleşme eğiliminin sosyal girişimcilik özelliklerini bir bütün olarak ve tüm alt boyutlarda pozitif olarak etkilediği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Örgütsel özdeşleşme, sosyal girişimcilik, kar amacı gütmeyen kurum, sivil toplum kuruluşu, Avrupa'da yaşayan Türkler

JEL Kodları: D23; M13; M14; L31

Abstract

This research is conducted to determine the relationship between the organizational identification tendencies and the social entrepreneurship characteristics of citizens of Turkish origin living in Europe. The research sample consists of individuals of Turkish origin working in non-profit non-governmental organizations operating in Europe or participating in activities voluntarily. The research was carried out in Germany, France, Netherlands, Belgium, Austria, and Switzerland, where the Turkish population is most concentrated in the European continent. A total of 466 people participated in the research. All the participants in the research are of Turkish origin, can speak Turkish and are Turkish literate. Individuals who subsequently became foreign nationals or dual citizens are also included in the study. The participants have different demographic characteristics such as age, gender, education level, income and status. The relational survey method, one of the quantitative research methods, is used in the research. A questionnaire is used as data collection method. The data collected within the scope of the research are analysed through the SPSS.22 program. Significant relationships are found between the research variables, and it is seen that the tendency to organizational identification positively affects social entrepreneurship characteristics as a whole and in all sub-dimensions.

Keywords: Organisational identification, social entrepreneurship, non-profit organisation, non-governmental organisation, Turks living in Europe

JEL Codes: D23; M13; M14; L31

1. Giriş

Avrupa'da yaşayan Türk kökenli vatandaşların göçü 1960'lı yıllara dayanmaktadır. Göçün ilk yıllarında kendilerini misafir olarak gören Türk göçmenler gittikleri ülkelerde kalıcı olduklarını anladıktan sonra kendi aralarında bazı Sivil Toplum Kuruluşları (STK) kurdular. STK'ların kurulmasındaki esas amaç başta dini/manevi ve kültürel değerlerini muhafaza etmektir. Sonradan bu STK'lar temel değerlerine sadık kalarak ilgi alanlarını toplumsal bazı sorunlara da yöneltmişlerdir. Bu yönelme toplumsal problemlere çözüm bulmak için kilit bir kavram olan "sosyal girişimcilik" kavramını gündeme getirmiştir.

Sosyal girişimcilik kavramı literatürde ticari girişimcilik kavramından farklı bir kavram olarak yer almaktadır. Sosyal girişimcilik kavramının toplumda sosyal problemlere eğilip, sosyal değer oluşturmaya, sosyal sürdürülebilirlik kavramlarına yönelik bir sorumluluk taşıması (Kickul ve Lyons, 2012:20) bu kavramın ticari girişimcilik kavramından ayrılmasını sağlamıştır. Sosyal girişimcilik kavramının özünde değişim (Waddock ve Post, 1991:393) ve sosyal değerler oluşturma (Austin vd., 2006:2) olduğundan kavramın uzun vadeli ve toplumsal değişimi hedefleyen bir özelliğe sahip olduğu görülmektedir. Sosyal girişimcilik ile ilgili literatür incelendiğinde sosyal girişimcilerin empati yeteneğine sahip olduğu, ticari girişimcilere göre farklı kişisel özellikler sergiledikleri, ahlaki yükümlüğün sosyal girişimciliğin öncülü olduğu (Comunian ve Gielen, 1995) görülmektedir.

Bu araştırmada ele alınan bir diğer değişken olan örgütsel özdeşleşme kavramının sosyal girişimcilik kavramı ile ilişkili olduğu düşünülmektedir. Çalıştıkları veya faaliyetlerine gönüllü olarak katıldıkları örgüt/kurumla özdeşleşen kişiler başkalarının, çalıştıkları örgüt/kurum hakkında ne düşündükleri ile ve örgütün/kurumun başarılarıyla yakından ilgilidirler. Söz konusu kuruma yönelik yapılan eleştirilere karşı duyarlı ve kurumlarıyla ilgili "biz" duygusu içindedirler.

Örgütsel özdeşleşme ile ilgili yapılan çalışmalar incelendiğinde, Bir örgütte/kurumda çalışanların özdeşleşme düzeyleri yükseldikçe

performansları (Shen vd., 2014), örgütsel vatandaşlık davranışları (Zhang vd., 2017) ve örgüte/kuruma olan bağlılıkları (Van Knippenberg ve Sleebos, 2006) artmaktadır. Bunun yanında Avanzi vd. (2015) araştırmasında çalışanların örgütlerine yönelik özdeşleme düzeyleri arttıkça tükenmişlik düzeylerinin azaldığı bulgusuna ulaşmıştır.

Araştırma kapsamında sosyal girişimcilik özelliğinin kişinin çalıştığı veya faaliyetlerine gönüllük esasına göre katıldığı STK'ya olan özdeşleşme düzeyinin sosyal girişimcilik özelliğini etkileyip etkilemediği ele alınmıştır. Ulusal ve uluslararası literatür taraması yapıldığında STK'larda örgütsel özdeşleşmenin sosyal girişimcilik üzerine etkisini araştıran bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu gerekçe ile bu çalışmanın literatürdeki bu boşluğu doldurabileceği düşünülmektedir.

2. Örgütsel Özdeşleşme

Örgütsel özdeşleşme kavramının tanımı yapılmadan önce köken olarak incelenecek olursa, bu kavramın sosyal kimlik teorisine dayandığı görülmektedir (Bilgin, 1994:224). Kimlik, kişinin kendini nasıl tanımladığını, nereye konumlandığını, yansıtan, inanç, tutum ve değerler gibi yaşam tarzlarını sembolize eden bir kavramdır (Stets ve Burke, 2000:225). Kimliğin sosyal hayatta bir gruba üye olarak yüklediği değerlerden sosyal kimlik oluşmaktadır. Bu durumda örgütsel özdeşleşme bir sosyal kimliğe sahip olma durumu olarak değerlendirilebilir.

Örgütsel özdeşleşme kavramı, Ashforth ve Mael, (1989)'a göre kişinin sosyal kimliğinin bir parçası olarak örgütsel kimliğinin bir sonucudur. Edwards (2005)'a göre özdeşleşme, örgütün bireyin inançlarını etkilemesi anlamına gelmektedir. Özdeşleşme kavramına bağlı olarak örgütsel özdeşleşme ise, bir kişinin kendini tanımlarken kullandığı kavramlarla, bir kurumu tanımlarken kullandığı ifadeler arasındaki benzerliklerdir (Dutton vd., 1994:239). Başka bir tanıma göre örgütsel özdeşleşme, kişinin hedefleri ile örgütün hedeflerinin uyumlaşması sürecidir (Bitmiş vd., 2013: 31). Bu yüzden örgüt ile özdeşleşme derecesi yüksek olan kişiler örgütlerin başarılarını veya başarısızlıklarını kendilerine atfederler. Örgütsel özdeşleşme başka bir

görüşe göre, kişilerin örgütlerine olan adanmışlıkları ve örgüt ile bir fikir birliği içinde olduklarının göstergesidir (Öz ve Bulutlar, 2009:37). Bu şekilde kişi kendisini örgüt içinde güvende hissedebilir.

Örgütsel özdeşleşme, “birey ile örgüt arasında, bireyin örgütle sosyal bir varlık olarak içten, kendini tanımlayan, duygusal ve bilişsel bir bağ hissettiği bir psikolojik bağlantı” olarak da tanımlanmaktadır (Edwards ve Peccei, 2007:30). Mael ve Ashforth, (1992) örgütsel özdeşleşmeyi, kişilerin kendini kurumlarıyla tanımlaması ve kurumla ilgili aidiyet hissi içerisinde olması olarak ifade etmektedir. Ricketta (2005) ise, örgütsel özdeşleşmeyi, kişinin kendisini örgütün bir parçası olarak hissetmesi ve örgütsel değerleri kabullenmesinin yanında örgüt üyeliğinden dolayı gurur duyması ve kendisini örgüte bağlı hissetmesi durumudur. Sezici (2015)'ye göre örgütsel özdeşleşme derecesi yüksek olan çalışanlar; örgütün amaçlarına ulaşabilmesi için üstün gayret göstermekte ve örgütün başarılı olması için uyumlu bir biçimde çalışmaktadırlar. (Van Dick, 2001)'e göre örgütsel özdeşleşme çalışanların; örgütün amaçlarını ve değerleri benimsemesi, çalışanın kendisini örgütün bir parçası olarak algılamasıdır. (Kreiner ve Ashforth (2004)'a göre örgütsel özdeşleşmenin olumlu etkilerinin yanında bazı olumsuz etkileri de söz konusudur. Çalışanın örgütü ile aşırı derecede özdeşleşmesi çalışanın işi ile ilgili bir tükenmişliğe götürebilir ve örgüte olan bağlılığını yitirmesine neden olabilir.

Örgütsel özdeşleşmenin, kişinin kendisini bütünü bir parçası olarak algıladığı psikolojik bir durum olduğu söylenebilir (Rousseau, 1998: 217). Van Knippenberg ve Van Schie (2000)'e göre söz konusu psikolojik durum, kişinin örgüte yönelik tutumlarının temelini oluşturmaktadır. Araştırma konusu olan kâr amacı gütmeyen STK'larda faaliyetlere gönüllü olarak katılan kişilerin örgütsel özdeşleşme seviyelerinin yüksek olması STK'da faaliyetlerin devam edebilmesi adına büyük önem taşımaktadır.

3. Sosyal Girişimcilik

Sosyal girişimcilik kavramının tanımı yapılmadan önce girişimciden ve girişimcilik kavramından kısaca bahsetmek uygun olacaktır. Girişimci, “emek, sermaye ve doğal kaynakların” yanında dördüncü üretim faktörüdür. Girişimcilik ise, girişimci olan kişinin

çoğu zaman kâr amacı güderek yapmış olduğu faaliyetlerdir (Kaçaroğlu ve Organ: 2020:159). Gartner (1988)'e göre ise girişimcilik yenilikçi ve yaratıcı olan, risk alan bir özelliğe sahip olup ürün, hizmet ya da fikirlerin oluşturulmasıdır.

Girişimcilik kavramının tanımlarından da fark edilebileceği gibi girişimcilik kavramı genel anlamda ticari faaliyet gösteren ve ekonomik amacı olan kişi ve kurumlara hitap eden bir kavramdır. Sosyal girişimcilik kavramının girişimcilik kavramından ayrıldığı noktalardan en önemlisi de kavramın temelinde ekonomik hedeflerden çok sosyallik boyutunun ve toplumsal problemlerin yer almasıdır (Ersen vd., 2010:49). Ürper (2018)'e göre girişimci daha çok kendisi için çalışırken sosyal girişimci sosyal dönüşümün sürekliliği ön plandadır. Bu bakımdan araştırma konusu kapsamında kâr amacı gütmeyen kurumlar (STK'lar) ele alınmıştır. Kâr amacı gütmeyen bir kurumun çalışanlarına sosyal girişimcilik özelliklerine yönelik yapılan değerlendirmelerin daha sağlıklı olacağı düşünülmektedir.

Sosyal girişimcilik oldukça geniş bir kavram olup bünyesinde topluluk girişimciliği, kurumsal girişimcilik, sosyal teşebbüsler, sosyal kurumlar, sosyal inovasyon gibi kavramları barındırmaktadır (Mair, 2010:17). Nicholls (2006)'a göre sosyal girişimciliğin temelinde dinamik bir esneklik vardır. Bu yüzden tanımı çoğu zaman tartışmalı ve belirsiz olarak görülmektedir. Dees (1998)'e göre sosyal girişimciler toplumsal değişimde rol oynayan kişilerdir ve sosyal girişimcilerde bulunması gereken özellikler şunlardır:

-Yalnızca kişisel değerler değil, sosyal değer oluşturma ve sürdürme

-Sosyal misyona hizmet edebilmek için yeni fırsatlara odaklanarak takip etmek,

-Sürekli yenilik, öğrenme ve uyum süreçlerine dahil olmak,

-Eldeki kaynaklar sınırlandırılmadan cesur adımlar atabilmek,

-Hizmet sunulan kişilere, gruplara ve elde edilen sonuçlara karşı yüksek derecede sorumluluk duygusu sergilemek

Sosyal Girişimcilik kavramıyla ilgili alanyazın incelendiğinde kavramın farklı sınıflandırmalarla farklı alt boyutlardan oluştuğu görülmektedir. Nga ve Shamuganathan (2010) sosyal girişimciliği “yenilikçilik”, “sosyal vizyon”, “sürdürülebilirlik”, “sosyal ağlar” ve “finansal getiri” olmak üzere toplam beş alt boyutta incelemektedir. Bu araştırma kâr amacı gütmeyen STK'lar bünyesinde yapıldığı için bu sınıflandırmaya ait olan “finansal getiri” alt boyutu araştırma kapsamına alınmamıştır. Araştırma kapsamında sosyal girişimciliğin diğer dört alt boyutu ele alınmaktadır. Bu alt boyutlar şunlardır:

-*Yenilikçilik*: Sosyal girişimci içinde yaşadığı toplumda bir problem gördüğünde çözüm üretme özelliğine sahip olduğundan, probleme farklı ve yeni bir bakış açısıyla yaklaşmak durumundadır (Praszkier ve Novak, 2012:17). Dolayısıyla sosyal girişimciliğin oluşabilmesi için yenilikçilik özelliği mutlak sahip olunması gereken bir özelliktir.

-*Sosyal Vizyon*: Sosyal girişimcilik kavramını diğer girişimcilik kavramlarından ayıran en temel özellik (Nga ve Shamuganathan, 2010) sosyal vizyon alt boyutudur. Vizyon kelimesinin doğası gereği sosyal vizyona sahip olan kişiler sosyal olayları uzun vadede değerlendirip problemlere kalıcı ve uzun vadeli çözümler bulma çabasındadırlar.

-*Sürdürülebilirlik*: Kurumların faaliyetlerine devam edebilmelerinin şartlarından biri de sürdürülebilirliktir (Davutoğlu, 2016:347). Sosyal girişimciler sürdürülebilirliği sağlamak için mevcut kaynaklarla yetinmeyip kaynak arayışındadırlar. Bu durum sosyal girişimciliğin sürdürülebilir özelliğe sahip olduğunu göstermektedir (Kırılmaz, 2015:68). Sürdürülebilirlik özelliğiyle sosyal girişimciler faaliyetlerine devam ederken, varlıklarının da devamını sağlamaya çalışırlar.

-*Sosyal Ağlar*: Sosyal ağlar, sosyal girişimciye yeni fikirlere sahip olması ve sosyal problemleri tespit edebilmesi için güçlü kazanımlar sağlayabilir. Nga ve Shamuganathan (2010)'a göre bu kaynaklar verimli bir şekilde kullanabilen sosyal girişimci, sosyal yaşamdaki kalitenin artmasına ve iktisadi kalkınmaya da yardımcı olmaktadır.

4. Avrupa'daki Sivil Toplum Kuruluşları

Avrupa'da Türk göçmenlerin faaliyetlerde bulunduğu ülke sayısı yalnızca Almanya ve Fransa ile sınırlı değildir fakat Avrupa'daki STK'ların büyük bir çoğunluğu en çok Türk nüfusunun yaşadığı bu iki ülkede bulunmaktadır. Bu yüzden STK'lara yönelik ayrıntılı inceleme Almanya ve Fransa kapsamında olacaktır.

4.1. Türk İş Gücü Göçü, Almanya ve Fransa'da Göçmen STK'lar

Türkiye dışında 6 milyonu aşkın Türk vatandaşı bulunmaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığının verilerine göre; vatandaşlardan 5.5 milyonunun Batı Avrupa ülkelerinde yaşadığı, bu orandan yaklaşık 3.6 milyon gibi oldukça önemli bir oran dört nesil ile birlikte Almanya'da göçmen olarak yaşamlarını sürdürmektedirler (TC.-DİB, 2021). Türkiye dışında yaşayan Türkiye kökenli vatandaşların oldukça büyük bir bölümü de yaşadıkları ülkelerin vatandaşlarına geçmişlerdir. II. Dünya Savaşı sonrasında, 1961'de başlayıp 1971 yıllarını kapsayan anlaşmalar ile başta Almanya ve sonrasında Fransa olmak üzere diğer Batı Avrupa ülkelerinden bir kısmının da iş gücü gereksinimlerinin önemli bir bölümünü Türkiye'den karşılama yoluna gitmişlerdir (Aydın, 2014:5). Türkiye ve Almanya arasında 30 Ekim 1961 yılında "Türk İş Gücü Göçü" anlaşması imzalanırken, 8 Nisan 1965 tarihinde de Fransa ile Paris'te imzalanmıştır. Türk Alman ve Fransız hükümetlerinin ortak menfaatleri uyarınca Türkiye kökenli iş gücü göçü İş ve İşçi Bulma Kurumu (İİBK) tarafından gerçekleştirilerek yürürlüğe girmiştir (Gedik, 2021:207; Aydın, 2014:62).

Türkiye'nin Federal Almanya ve Fransa ile yaptığı "İş Gücü Antlaşması"na gerek Türkiye ve gerekse anlaşmayı imzalayan ülkeler açısından incelendiğinde, oldukça normal bir göç süreci gibi görülse de, bütün Türk göçmenler göçün getirdiği sorunlar ile baş başa bırakılmış oldukları görülmektedir. Göçün ilk başladığı 1961 yılları ve sonrasında takip eden uzun yıllar, Türkiye kökenli Müslüman göçmenlerin farklı toplumsal yapılarda var olabilme mücadelesi verirken birçok sorunları deneme yanılma metotları üzerinden oldukça ağır bedeller ödemek suretiyle sorunların üstesinden gelebilmeye çalışmışlardır. Gerek ülkeler arasında yapılan anlaşmalar

ve gerekse bu bağlamda Türkiye Cumhuriyet Anayasası'nın 62. maddesi, yurt dışında yaşayan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarını TC. Devletin koruması altında olduğunu belirten önemli bir anayasa maddesidir. "C. Yabancı ülkelerde çalışan Türk vatandaşları: MADDE 62- Devlet, yabancı ülkelerde çalışan Türk vatandaşlarının aile birliğinin, çocuklarının eğitiminin, kültürel ihtiyaçlarının ve sosyal güvenliklerinin sağlanması, anavatanla bağlarının korunması ve yurda dönüşlerinde yardımcı olunması için gereken tedbirleri alır." (Gedik, 2021:726; TBMM, 1982:12).

TC. Anayasası'nın ilgili bu 62. maddesi Türkiye dışında yaşamlarını sürdüren bütün Türkiye kökenli vatandaşların devletin sosyal güvencesi, koruma ve desteği altına olmasının gerekliliğini oldukça açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu bağlamda Federal TC. Anayasası'nın ilgili bu 62. maddesi Türkiye dışında yaşamlarını sürdüren bütün Türkiye kökenli vatandaşların devletin sosyal güvencesi, koruma ve desteği altına olmasının gerekliliğini oldukça açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Bu bağlamda Federal Almanya ve Fransa'da yaşayan Türkiye kökenli göçmenlerin ülkeleri nezdinde yalnız bırakılmış olmaları bu ülkelerde yaşam mücadelesi veren Türk göçmenlerin dini-manevi, kültürel, sosyal, siyasi/politik, etnik ve hemşehri (memleket) derneklerini kurum, kuruluş, çatı organize ve STK'ların oluşumuna daha fazla ihtiyaç duymuşlardır. Türk kökenli dernek yapılanmaların ve özellikle de dini (İslâm) STK'ların 2002 yılı sonrasında Avrupa'da ve yine özellikle de Almanya ve Fransa'da oldukça katılımcı ve temsili noktada aktif roller üstlenmiş oldukları görülmektedir. Bu bağlamda STK'ların sahip oldukları üyeler üzerinden güçlü temsilciliklerinin olması oldukça önem arz etmiş, idareci, görevli, fahri ve gönüllü katılımların hizmet sundukları yapılanmalar içerisinde kimlik bulabildiklerine ilişkin birçok araştırmalarda yer verilmiştir. Türk iş gücü göçünün, Avrupa'ya ve özellikle de Almanya ve Fransa'ya gidişleri ile başlayan göç süreci evrelerindeki gelişim/değişimlere paralel olarak oluşturulan STK yapılanmaları AB ve ilgili ülkelerin tarihi süreçlerinde evrensel temel insan hakları, anayasa ve yasalar çerçevesinde geliştirilmiş ve günümüze kadar etkinliğini sürdürerek gelmiş oldukları sözlenebilir.

4.2. Avrupa Birliği ve Türk Kökenli Sivil Toplum Kuruluşları

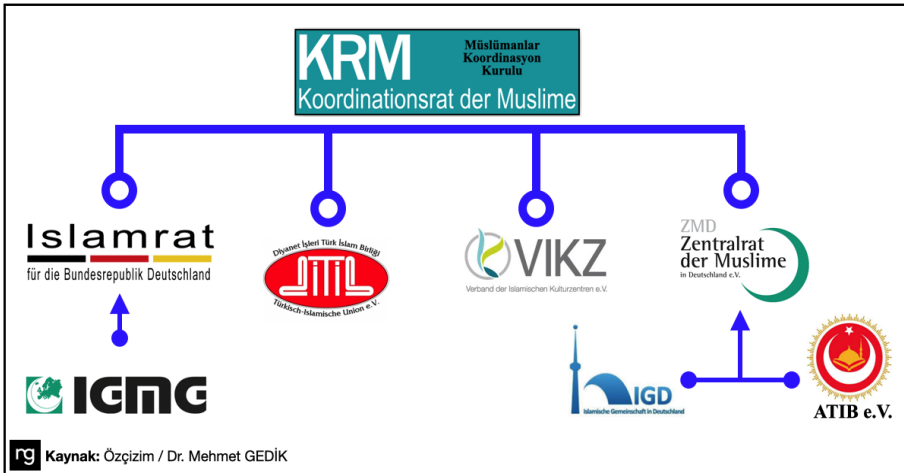
Avrupa Birliği (AB) temel sorunları arasında, Evrensel Temel İnsan Hakları ve anayasalar bağlamında meşru ve güçlü bir makro sosyal politika sistemine entegre edilmiş mezzo-düzey “temsil/katılım” hakkının sağlanabilmesi yer almaktadır. Dışsal ve içsel meşruiyet açısından birliğe üye ülkelerin STK’lar ile geliştirdikleri sosyal politikalar hem birliği ve hem de ilgili ülkelerin exo-dinamik sosyal ilişkilerini güçlendirmektedir. Dolayısı ile Avrupa Birliği ve üye ülkelerde sivil toplum yapılanmalarının sosyal-insanın toplumlar içerisinde sürdürülebilir refahın sağlanmasında oldukça etkin roller üstlenmiş oldukları görülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın evrenini oluşturan Federal Almanya ve Fransa’da göç etmiş toplumların ve özellikle de Türkiye kökenli dini-manevi, kültürel, sosyal ve siyasi yapılanmalı STK’ların önemi ve ilgili bu kurum, kuruluş, çatı organizelerde Türk kökenli görevlilerin (idareci) örgütsel özdeşleşme eğilimleri ve sosyal girişimcilikleri de oldukça önem arz eden konular arasında yer almaktadır.

Araştırma anketlerinin uygulandığı Türkiye kökenli sivil toplum örgütlerinde hizmet sunan görevlilerinin kurumsal hizmetlerinin büyük bir bölümü sadece Almanya ve Fransa ile sınırlanmadığı, özellikle Avrupa Birliği ve dünya genelinde hizmet sunan kurum ve kuruluşların da olduğu dikkatleri çekmiştir. Bu anlamda birlik üyesi ülkelerde bir “üçüncü sektör” anlayışı ile hizmet sunan Türkiye kökenli bireylerin örgütsel özdeşleşmeleri ulusal anlamda okunabileceği gibi uluslararası bağlamda küresel bir değer olarak da okunabileceğine dikkatleri çekmekte fayda vardır. Batı Avrupa ülkelerinde ilgili göçmen STK’ların yasal düzenlemeler çerçevesinde daha fazla katılımcı, özellikle ülkenin dini, etnik, kültürel ve sosyal zenginliklerine katkı sağlamak yönünde oldukça aktif oldukları görülmektedir. Avrupa Birliği vatandaşları olarak temsil ettikleri Türk ve özellikle de Müslüman toplumun “sesi olma”nın yanı sıra buldukları ülkelerin vatandaşları olarak da AB, Almanya ve Fransa sosyal politikalarında temsil ve katılımcı olmaya yönelik STK’ların yararlı bir araç haline dönüştürülmesinde oldukça etkin roller üstlenilmiş, sunulan bütün hizmetlerde de sorumluluk bilinci ile hareket edildiği söylenebilir.

4.3. Almanya'da Türkiye Kökenli Sivil Toplum Kuruluşları

19. Yüzyıl sanayi devrimi süreci ile birlikte sosyal sistemlerin yasal düzenlemeler ile yeniden hayata geçirilmesinin ardında Almanya'nın ilk başbakanı (şansölye) Otto von Bismarck'ın olduğu görülmektedir. 17 Kasım 1881'de Almanya sosyal mevzuatları günümüz Alman sosyal güvenlik mevzuatlarının da temellerini oluşturmaktadır. Bu bağlamda "Çift Yapılandırılmış Refah Devleti (Dual Strukturierten Wohlfahrtsstaat)" anlayışının STK'ların önemini anlaşılması ve aynı zamanda AB üye ülkelerin sosyal refah devleti olunmalarına temel oluşturduğunun da dikkate alınması önem arz etmektedir (Tennstedt, 1992:332). Bu sistem ve mevzuat bağlamında oluşturulan bütün yasal düzenlemeler ile toplum insanının, işçinin güvence altına alınması, korunması ve özellikle de devlete katkı sağlayan, çalışanların kaza, hastalık ve yaşlıklarında karşılaşacakları sorunlar devlet güvencesi altına alınmasıdır (Fischer and Schwitzky, 2017:9). Federal Almanya sosyal sistemi tarihi süreç içerisinde incelendiğinde, yasal sosyal güvencelerin sosyal kurum kuruluş ve STK nezdinde geliştirildiği ve bu bağlamda makro-sistemin devlet politikalarını belirlediği görülmektedir. Neil Thompson'un sosyal sistemi "Politik bir varoluş" (Thompson, 2019:35) olarak vurgulamasının tam bir karşılığını Almanya'nın sosyal-devlet anlayışında STK'ların nedenli roller üstlenmesinin gerekliliğinde görülebilmektedir.

Şekil 1: Türk Kökenli Göçmen Toplumu Temsil Eden STK'lardan Bir Kısmı



Almanya'nın sosyal devlet yapısı gerek federal ve gerekse eyaletler düzeyinde sosyal politikalar "Taşıyıcı (träger soziale Dienste)" ve "sağlayıcı (Leistungserbringer)" sosyal kurum, kuruluş ve STK'lar ile birlikte yürütülmektedir. Almanya'da faaliyet gösteren Türk ve özellikle dini (İslâm) STK'ların, evrensel temel insan hakları, anayasa ve yasalar bağlamında devletin sosyal politikalarının belirlenmesinde, Müslüman kesimin katılım ve temsilinde aynı göz hizasında söz sahibi olabilme mücadeleleri sürdürülmektedir. Bu bağlamda Avrupa Birliği, Almanya ve Fransa genelinde oldukça aktif rol alan, Türk kökenli göçmen toplumunu büyük oranda temsil eden bazı kurum, kuruluş, organize ve STK'lardan bir kısmını şu şekilde ifade edebiliriz;

Genel anlamda Almanya'da dini (İslâm) STK'ların oluşumunda Türkiye kökenli STK yapılanmaların yanı sıra diğer etnik kökenli yapılanmalarında kısmen olabildiği dikkatleri çekmektedir. Müslümanlar Koordinasyon Kurulu (KRM-Koordinationsrat der Muslime¹) çatısı altında oluşturulan birliktelik aynı zamanda Almanya'da Müslümanların temsil gücünün oluşturulmuş olduğu dikkatleri çekmektedir. KRM'in çatısı altında Almanya Müslümanlarının oldukça büyük bir bölümünü temsil eden; Almanya Federal Cumhuriyeti İslâm Konseyi (Islamrat für die Bundesrepublik Deutschland²)'nin bulunduğu ve aynı zamanda bu çatı altında Avrupa genelinde Türkiye kökenli göçmenlere dini-manevi, kültürel, eğitim, kadın, genç ve sosyal birçok alanda hizmet sunan IGMG e.V. İslâm Toplumu Milli Görüş (Islamische Gemeinschaft Milli Görüş e.V.³), HASENE Yardım Kuruluşu (HASENE International e.V.) ve UKBA IGMG Cenaze Yardımlaşma Derneği (UKBA Bestattungshilfeverein e.V.)'nin bulunduğu görülmektedir. Bunun yanında yine KRM çatısı altında, DİTİB – Diyanet İşleri Türk İslâm Birliği (Türkisch Islamische

¹ KRM: <http://koordinationsrat.de/>

² Islamrat: <https://www.islamrat.de/>

³ IGMG e.V.: <https://www.igmg.org/tr/>

Union der Anstalt für Religion⁴) ve DITIB-ZSU Sosyal Danışma Merkezi (ZSU-Zentrum für Soziale Unterstützung e.V.)'nin yer aldığı görülmektedir. DITIB'in Batı Avrupa ülkelerinde ve özellikle de Almanya'da oldukça fazla kurumsal yapıya sahip bir STK olduğu görülmektedir. VIKZ-İslâm Kültür Merkezi (Verband der Islamischen Kulturzentren e.V.⁵) ve VIKZ - Cenaze Fonu (VIKZ Sterbefonds GmbH) kuruluşlarının yine bu çatı altında temsil edilirken, ATIB e.V. (Avrupa Türk İslâm Birliği⁶)'nin de yer aldığı görülmektedir. KRM çatısı altında organize olmuş olan bu STK'ların özellikle Almanya'da Türk kökenli vatandaşların dini ve manevi gereksinimlerin dışında kalan bütün sosyal alanlar ile ilgili hizmetler sundukları belirlenmiştir.

Federal Almanya'da eyaletler bazında da Türk ve Müslüman göçmenleri temsil eden oldukça aktif ve büyük STK yapılanmaların olduğu da görülmektedir. Berlin İslâm Vakfı IFB - (Die Islamische Föderation in Berlin⁷), Hamburg İslâm Şura (SCHURA HAMBURG - Rat der Islamischen Gemeinschaften in Hamburg e.V.⁸), Bremen İslâm Şura (SCHURA BREMEN - Islamische Religionsgemeinschaft Bremen e.V.⁹) ve Niedersachsen İslâm Şura (SCHURA NIEDERSACHSEN - Landesverband der Muslime in Niedersachsen e.V.¹⁰) yapılanmalarının olduğu görülmektedir. Bunun yanında yine Almanya'nın birçok eyaletinde Türkiye kökenli Müslüman cemaatlerin STK yapılanmaları dikkat çektiği gibi, AABF e.V.:

⁴ DITIB e.V.: <https://www.ditib.de/>

⁵ VIKZ e.V.: <https://vikz.de/>

⁶ ATIB e.V.: <https://www.atib.org/ueber-uns>

⁷ IFB: <http://www.if-berlin.de/index.html>

⁸ Schura Hamburg e.V.: <https://schurahamburg.de/>

⁹ Schura Hamburg e.V.: <https://schurahamburg.de/>

¹⁰ Schura-Niedersachsen e.V.: <https://www.schura-niedersachsen.de/>

Almanya Alevi Birlikleri Federasyonu (Alevitische Gemeinde Deutschland¹¹) ve AABF - Alevi Cenaze Servisi (Alevitische Bestattungen) gibi STK'ların da yine Türkiye kökenli göçmenlere yönelik faaliyetler yürüttüğü dikkatleri çekmektedir. Yine her ne kadar bu yapılanmalar dini STK yapılanmaları gibi görünse de, bu çatı yapılanmaların altında çeşitli, eğitim, kadın, genç, yaşlı sosyal ve kültürel birçok derneklerin yer aldıkları görülmektedir. Eyaletler düzeyinde bu federasyon yapılanmaları ilgili eyaletlerde Türk kökenlilerin ve özellikle Müslümanların oldukça güçlü temsil edildikleri yapılanmalardır. Yine Federal Almanya'da ZMD e.V.- Almanya Müslümanları Merkez Konseyi (ZMD-Zentralrat der Muslime in Deutschland¹²) çatısı altında birçok Türkiye göçmen kökenli STK'ların temsil gücü oluşturdukları ve farklı birçok alanlarında hizmetler sundukları görülmektedir.

4.4. Fransa'da Türkiye Kökenli Sivil Toplum Kuruluşları

1789 Fransız ihtilali ve sonrası gelişmeler Fransa'nın sosyal yapısının dönüşümünü de beraberinde getirmiştir. 19. yüzyılın kökten değişim eğilimleri 20. yüzyılın ilk çeyreğinde de belirginliğini göstermiş ve Fransa'nın bu sosyal değişim süreçleri oldukça tartışmalı süreçlerden geçmiştir. 1946 yılında Fransa Dördüncü Cumhuriyetin Anayasası'nın girişinde yer alan hak tanımlamalarına ilişkin düzenlemelerin aynı zamanda STK yapılanmaları ve hizmet alanlarını da belirtmektedir (Esen, 2021:2). Fransa'nın 1901 Yasa'sı dinî etkinlikler bağlamında kurulan sivil toplum örgütlerini kapsarken, 1905 yasa'sı (Laiklik Yasası) da dini olmayan seküler anlamda hizmet sunan STK'ları kapsamaktadır. Ülkede göçmen olarak yaşamlarını sürdüren Türklerin oluşturdukları STK'ların %90 gibi büyük bir bölümü dini-manevi amaçlı kurulan dernekler oluşturmaktadır (TASAM, 2010). Aynı zamanda bu STK yapılanmaları her ne kadar dini-manevi anlamda çatı yapılanmaları olsalar da bu oluşumlar içerisinde birçok eğitim, meslek, sosyal, kadın, gençlik, hemşehrilik,

¹¹ Schura-Niedersachsen e.V.: <https://www.schura-niedersachsen.de/>

¹² ZMD e.V.: <http://www.zentralrat.de/>

spor, sanat, müzik ve boş zaman değerlendirme vb. derneklerin de olduğu görülmektedir.

Almanya'ya kıyasla yine dikkatleri çeken en önemli bir noktanın; derneklerin kapatılmasına yönelik bildirim zorunluluğu bulunmaması ve aynı zamanda bir denetleme mekanizmasının olmamasıdır¹³. Bu durum dikkate alındığında da Almanya'nın dernek sayısının iki katı kadar toplamda takriben 1.367.180 dernek yapılanmasının bulunduğu ve bu rakamların her geçen yıl arttığı söylenebilir (TC-İİB, 2019:69).

Fransa'da aktif roller üstlenmiş birçok Türk kökenli çatı kurum, kuruluş, organize ve STK'ların Almaya merkezli organize oldukları, Fransa merkezli yapılanmalar üzerinden Fransa'nın yasal düzenlemeleri doğrultusunda topluma yönelik hizmetler sundukları görülmektedir. Fransa'da yine en aktif olan Türkiye kökenli STK yapılanmaların Fransa genelinde hizmet verirken bölgesel yapılanmalar üzerinden de profesyonel hizmetler sundukları görülmektedir. İlgili bu STK yapılanmaların başında; DITIB-Diyanet İşleri Türk İslam Birliği (Union Turco Islamique des Affaires Religieuses en France¹⁴), Fransa İslam Toplumu Milli Görüş (CIMG-Communauté Islamique du Millî Görüş¹⁵), İslam Kültür Merkezi ve bunun yanında yine bölgesel birçok STK derneklerinin hizmet sunduğu da görülmektedir.

¹³ Fransa'da 2000 yılları sonrasında özellikle dini (İslâm) STK'lar üzerinde oldukça baskı kurduğu ve bu bağlamda bazı camilerin ve Müslüman derneklerin yeni yasa tasarıları ile kapatıldığı görülmektedir. Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, Avrupa ve özellikle de Fransa'da son dönemlerde İslamofobik girişimler neticesinde, Fransa'da bulunan İslâmi dernekleri Laiklik Yasası'nı (1905 Yasası) kapsamında ele alarak derneklerin baskı altında tutulmasını veya kapatılması yönünde girişimleri olduğu bilinmektedir.

¹⁴ DITIB-Fransa: <https://ditibfrance.fr/>

¹⁵ CIMG-Fransa: <https://cimfrance.fr/>

Fransa'daki Türk Müslüman Dernekleri Koordinasyon Komitesi (CCMTF- *Comité de Coordination des Musulmans Turcs de France*¹⁶) çatısı altında da yine birçok Türk kökenli göçmen derneklerinin yer aldığı görülmektedir. Fransa genelinde ve bölgesel faaliyet sunan dini-manevi kurum, kuruluş ve çatı STK'ların yanı sıra gerek Fransa genelinde ve gerekse bölgesel düzeyinde faaliyetler yürüten birçok eğitim, meslek, sosyal, kadın, gençlik, hemşehrilik, spor, sanat, müzik, politik, boş zaman değerlendirme vb. derneklerin de olduğu görülmektedir.

5. Araştırma Yöntemi

Bu araştırma nicel araştırma yöntemleri kapsamında gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Araştırmanın gerçekleştirilmesi için Kayseri Üniversitesi etik kurulundan 26.02.2021 tarih ve 14 nolu onay alınmıştır. Ayrıca katılımcılar konu ile ilgili bilgilendirilmiş ve katılım online olarak, gönüllülük esasına göre gerçekleşmiştir.

Araştırma anketinin ilk bölümünde katılımcıların demografik özelliklerine yönelik bilgilerin istendiği form bulunmaktadır. İkinci bölümde “Örgütsel Özdeşleşme” ve üçüncü bölümde ise “Sosyal Girişimcilik” ölçeği kullanılmıştır.

Araştırma kapsamında elde edilen veriler SPSS 22 programı aracılığı ile analiz edilmiş, araştırma değişkenleri arasında ilişkinin varlığının tespit edilebilmesi için pearson korelasyon analizi yapılmıştır. Ayrıca araştırmanın bağımsız değişkeni olan örgütsel özdeşleşme eğiliminin sosyal girişimcilik özelliğine ve alt boyutlarına olan etki derecesini tespit etmek amacıyla basit regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon analizinden önce verilerin regresyon varsayımlarını karşılama durumu analiz edilmiştir. Analizler

¹⁶ CCMTF-Fransa: <https://www.facebook.com/Comit%C3%A9-de-Coordination-des-Musulmans-Turcs-de-France-CCMTF-333690070165341/>

sonucunda normal dağılım, doğrusallık, çoklu bağlantı sorunu ($VIF > 5$) ve otokorelasyon varsayımlarının sağlandığı görülmüştür.

5.1. Veri Toplama Araçları

Araştırmada kullanılan örgütsel özdeşleşme ölçeği Mael ve Ashforth (1992) tarafından geliştirilmiştir. Tak ve Aydemir (2004) tarafından Türkçeye uyarlaması yapılmış, güvenilirliği ve geçerliliği sağlanmıştır. Ölçek tek boyutlu ve 6 sorudan oluşmaktadır. Ölçeğin güvenilirlik düzeyleri Mael ve Ashfort tarafından $\alpha = 0,87$, Tak ve Aydemir tarafından ise $\alpha = 0,91$ olarak hesaplanmıştır.

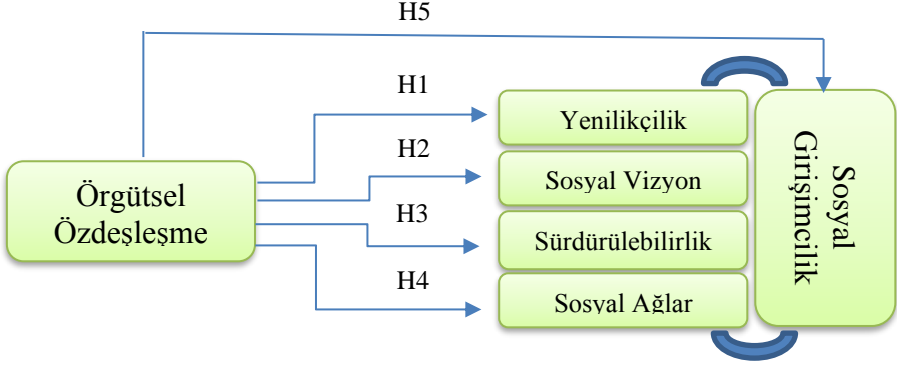
Araştırmada kullanılan "sosyal girişimcilik yönelim" ölçeği, Nga ve Shamuganathan (2010) tarafından geliştirilmiş ve Paksoy vd., (2019) tarafından Türkçeleştirilerek güvenilirlik ve geçerliliği sağlanmıştır. Sosyal Girişimcilik Ölçeği, "Yenilikçilik" (8 ifade), "Sosyal Vizyon" (8 ifade), "Sürdürülebilirlik" (6 ifade), "Finansal Ağlar" (6 ifade) ve "Sosyal Ağlar" (5 ifade) olmak üzere 5 boyut ve 33 sorudan oluşmaktadır. Araştırma kâr amacı gütmeyen kurumlarda yapılan faaliyetlere katılan kişiler üzerinde yapıldığından "Finansal Ağlar" boyutu içerisinde bulunan 6 soru ölçekten çıkarılmıştır. Dolayısıyla araştırmada kullanılan ölçek 4 boyut ve 27 sorudan oluşmaktadır. Paksoy vd. araştırmalarında ölçeğin güvenilirlik düzeyini $\alpha = 0,93$ olarak hesaplamıştır.

5.2. Araştırma Modeli ve Hipotezlerin kurulması

Araştırma hipotezleri kurulurken örgütsel özdeşleşme kavramının bağımsız değişken, sosyal girişimcilik kavramının ise bağımlı değişken olarak belirlenmiştir. Literatüre bakıldığında örgütsel özdeşleşmenin sosyal girişimcilik yönelimleri üzerinde etkisinin araştırıldığı bir bilimsel çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak örgütsel özdeşleşmenin İş tatmini (Bayram, 2019), örgütsel bağlılık (Özdemir ve İsmailçebi, 2020), performans (Saygılı vd., 2019) ve iç girişimcilik (Seçer, 2019) üzerinde pozitif bir etkiye sahip olduğu görülmektedir. Dolayısıyla örgütsel özdeşleşmenin sosyal girişimcilik kavramı ve bileşenleri üzerinde de pozitif bir etkiye sahip olduğu düşünülmektedir. Araştırma hipotezleri bu doğrultuda kurulmuştur.

Araştırmaya ait değişkenler kullanılarak araştırma modeli aşağıdaki gibi kurulmuştur.

Şekil 2: Araştırma Modeli



Araştırmanın modelinden yola çıkarak araştırma hipotezleri aşağıdaki gibi oluşturulmuştur.

Hipotez 1: Katılımcıların örgütsel özdeşleşme düzeyleri “yenilikçilik” yönelimi üzerinde pozitif bir etkiye sahiptir.

Hipotez 2: Katılımcıların örgütsel özdeşleşme düzeyleri “sosyal vizyon” yönelimi üzerinde pozitif bir etkiye sahiptir.

Hipotez 3: Katılımcıların örgütsel özdeşleşme düzeyleri “sürdürülebilirlik” yönelimi üzerinde pozitif bir etkiye sahiptir.

Hipotez 4: Katılımcıların örgütsel özdeşleşme düzeyleri “sosyal ağlar” yönelimi üzerinde pozitif bir etkiye sahiptir.

Hipotez 5: Katılımcıların örgütsel özdeşleşme düzeyleri bir bütün olarak “sosyal girişimcilik” yönelimi üzerinde pozitif bir etkiye sahiptir.

5.3. Araştırma Örneklemi

Araştırma Avrupa kıtasında Türk kökenli bireylerin en çok bulunduğu ülkelerde yapılmıştır. Türk kökenli vatandaşların en çok nüfusa sahip olduğu iki ülke olan Almanya ve Fransa, araştırma örnekleminin büyük bir kısmını oluşturmaktadır. Araştırmaya Almanya ve Fransa haricinde Hollanda, Belçika, Avusturya ve İsviçre’den toplam 489 kişi katılmıştır. Araştırma anketlerinde yapılan incelemede 23 anketin eksik veya yanlış doldurulduğu tespit edilip

araştırmadan çıkarılmıştır. Toplam 466 anket değerlendirilmeye alınmıştır.

Araştırma örneklemine ait demografik ve bazı diğer özelliklere göre dağılımı Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Katılımcılara Ait Frekans ve Yüzde Analizi

| Cinsiyet | Frekans | Yüzde (%) | Gelir | Frekans | Yüzde (%) |
|------------------|---------|-----------|--------------|---------|-----------|
| Erkek | 192 | 41.2 | 0-1000 | 135 | 29.0 |
| Kadın | 274 | 58.8 | 1001-2000 | 133 | 28.5 |
| Yaş | Frekans | Yüzde (%) | 2001-3000 | 141 | 30.3 |
| 18'den küçük | 2 | 0.4 | 3001-4000 | 40 | 8.6 |
| 18-30 | 48 | 10.3 | 4001 ve üstü | 17 | 3.6 |
| 31-45 | 180 | 38.6 | Statü | Frekans | Yüzde (%) |
| 46-60 | 229 | 49.1 | Gönüllü | 395 | 84.8 |
| 60'dan fazla | 7 | 1.5 | Resmi | 71 | 15.2 |
| Medeni Durum | Frekans | Yüzde (%) | İdari Görev | Frekans | Yüzde (%) |
| Bekar | 44 | 9.4 | Var | 367 | 78.8 |
| Evli | 422 | 90.6 | Yok | 99 | 21.2 |
| Eğitim Durumu | Frekans | Yüzde (%) | İkamet | Frekans | Yüzde (%) |
| İlk ve Ortaokul | 105 | 22.5 | Almanya | 308 | 66.1 |
| Lise | 177 | 38.0 | Fransa | 102 | 21.9 |
| Önlisans/Lisans | 134 | 28.8 | Diğer* | 56 | 12.0 |
| Y.Lisans/Doktora | 33 | 7.1 | Vatandaşlık | Frekans | Yüzde (%) |
| Diğer | 17 | 3.6 | Türkiye | 227 | 48.7 |
| Süre | Frekans | Yüzde (%) | Almanya | 91 | 19.5 |
| 1 yıldan az | 71 | 15.2 | Fransa | 4 | 0.9 |
| 1-5 yıl | 81 | 17.4 | Diğer* | 9 | 1.9 |
| 6-10 yıl | 4 | 0.9 | Türk-Almanya | 41 | 8.8 |
| 11-20 yıl | 118 | 25.3 | Türk-Fransa | 55 | 11.8 |
| 20 yıldan fazla | 192 | 41.2 | Türk-Diğer | 39 | 8.4 |
| Toplam | 466 | 100 | Toplam | 466 | 100 |

* Hollanda, Belçika, Avusturya, İsviçre

Tablo 1 incelendiğinde katılımcıların 192'sinin erkek (%41.2), 274'ünün ise kadın (%58.8) olduğu görülmektedir. Katılımcıların yaşları itibari ile dağılıma bakıldığında en yüksek katılımcıların

yaklaşık yarısının 46-60 yaş (%49.1) grubunda olduğu görülmektedir. Bu durum bu yaş grubunun STK faaliyetlerine daha yüksek derecede bir katılım sağladığını göstermektedir. Katılımcıların medeni durum değişkeni incelendiğinde %90.6'sının evli bireyler olduğu görülmektedir. Bu durumda aile sahibi olan bireylerin STK faaliyetlerine daha yüksek bir hassasiyet gösterdiği söylenebilir. Katılımcıların eğitim düzeyleri arasında çok büyük farklılıkların olmadığı görülmektedir.

STK'nın faaliyetlerine katılma süresi ile ilgili gruplandırma incelendiğinde ise katılımcıların büyük bir oranda (%41.2) 20 yılı aşan bir süredir STK faaliyetlerine katıldığı görülmektedir. Katılımcıların gelir seviyesinde de büyük bir farklılaşma görülmemektedir. Büyük çoğunluğu 3.000 €'nun altında bir gelire sahiptir. Katılımcıların %84.8'i STK faaliyetlerine gönüllü olarak katılım sağlamaktadır ve %78.8'inin STK'da bir idari görevi, bulunmaktadır. Bu oran STK'daki bazı idarecilerin STK bünyesinde gönüllü olarak idari görevde bulduklarını göstermektedir. Katılımcıların büyük bir kısmı (%66.1) Almanya'da ikamet etmektedir. Bu durumun Türk göçmenlerin en yüksek oranda Almanya'da ikamet etmesinin bir sonucu olduğu düşünülmektedir.

Katılımcıların %48.7'si ikamet ettiği ülkenin vatandaşlığını almamış ve Türk vatandaşı olarak kalmıştır. %19.5' sadece Alman vatandaşı, %0.9'u ise sadece Fransız vatandaşıdır. Katılımcıların %29'u hem Türk vatandaşı hem de buldukları ülkenin vatandaşıdır.

5.4. Güvenilirlik Analizi Sonuçları

Tablo 2'de kullanılan ölçeklere yönelik yapılan güvenilirlik analizi sonuçları verilmektedir. Tablo 2'de görülebileceği gibi ölçeklerin tamamında ve alt boyutlarda ölçek güvenilirliği sağlanmaktadır ($\alpha > 0.70$)

Tablo 2: Güvenilirlik Analizi

| Ölçek Adı | Güvenilirlik Düzeyi (α) |
|-------------------------------|----------------------------------|
| Örgütsel Özdeşleşme Ölçeği | 0.788 |
| Sosyal Girişimcilik Ölçeği | 0.942 |
| -Yenilikçilik alt boyutu | 0.892 |
| -Sosyal vizyon alt boyutu | 0.834 |
| -Sürdürülebilirlik alt boyutu | 0.856 |
| -Sosyal ağlar alt boyutu | 0.822 |

6. Bulgular

6.1. Korelasyon Analizine Yönelik Bulgular

Araştırma değişkenleri arasında bulunan ilişkileri tespit edebilme amacıyla korelasyon analizi yapılmış ve sonuçlar Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3: Korelasyon Analizi Tablosu

| | Ort. | SS. | 1 | 2 | 2.1 | 2.2 | 2.3 |
|----------------------------------|------|-------|---------|---------|---------|---------|---------|
| 1.Örgütsel Özdeşleşme | 3.99 | 0.735 | 1.00 | | | | |
| 2. Sosyal girişimcilik | 3.81 | 0.609 | 0.450** | 1.00 | | | |
| 2.1. Yenilikçilik alt boyutu | 3.86 | 0.766 | 0.400** | 0.915** | 1.00 | | |
| 2.2.Sosyal vizyon alt boyutu | 3.38 | 0.684 | 0.350** | 0.856** | 0.704** | 1.00 | |
| 2.3.Sürdürülebilirlik alt boyutu | 3.92 | 0.715 | 0.393** | 0.854** | 0.704** | 0.609** | 1.00 |
| 2.4. Sosyal ağlar alt boyutu | 4.28 | 0.637 | 0.422** | 0.778** | 0.639** | 0.524** | 0.658** |

**Korelasyonlar 0.01 düzeyinde anlamlıdır

Araştırmanın bağımsız değişkeni olan örgütsel özdeşleşme eğilimi ile bağımlı değişken olan sosyal girişimcilik özellikleri arasında %45 oranında, sosyal girişimcilik kavramının alt boyutlarından yenilikçilik ile %40 oranında, sosyal vizyon ile %35, sürdürülebilirlik ile %39.3 ve sosyal ağlar ile %42.2 oranlarında pozitif yönlü anlamlı ilişkiler bulunmuştur. Araştırmanın bağımlı değişkeni olan sosyal girişimcilik ve kavramın alt boyutları arasında da pozitif yönlü güçlü ilişkiler bulunmuştur.

6.2. Regresyon Analizine Yönelik Bulgular

Araştırma hipotezlerini test edebilmek için basit doğrusal regresyon yöntemi kullanılmıştır. Buna göre sırasıyla araştırmanın

bağımsız değişkeni olan örgütsel özdeşleşme eğiliminin katılımcıların sosyal girişimcilik kavramına ait alt boyutlara etki edip etmediği test edilmiştir. Son olarak örgütsel özdeşleşme eğiliminin bir bütün olarak sosyal girişimcilik özelliklerine etkisi test edilmiştir.

Araştırmanın birinci hipotezini test etmek amacıyla örgütsel özdeşleşme eğiliminin sosyal girişimcilik alt boyutlarından yenilikçilik üzerinde etkisinin belirlenmesine yönelik analiz sonucu Tablo 4’de verilmektedir.

Tablo 4: Örgütsel Özdeşleşmenin Yenilikçilik Alt Boyutuna Etkisi

| Katsayılar Tablosu | | | | | | | |
|--|-------|--------|-------|----------|---------------|-----------|-----------|
| Kavramlar | B | S.Hata | Beta | t değeri | p (sig.) | Alt sınır | Üst sınır |
| Sabit | 2.202 | 0.180 | | 12.222 | 0.000* | 1.848 | 2.556 |
| Bağımsız Değişken | | | | | | | |
| Örgütsel Özdeşleşme | 0.417 | 0.044 | 0.400 | 9.391 | 0.000* | 0.329 | 0.504 |
| Model Özeti: R=0.400; R ² =0.160; Adj. R ² =0.158; F= 88.185; p=0.000* | | | | | | | |
| Bağımlı Değişken “Yenilikçilik” alt boyutu. *p<0.05 | | | | | | | |

Tablo 4’te görüldüğü gibi model bir bütün olarak anlamlıdır (p=0.000, p<0.05). Regresyon analizi sonucuna göre örgütsel özdeşleşme eğilimi yenilikçilik alt boyutu üzerinde pozitif yönde anlamlı bir etkiye sahiptir. Katılımcıların yenilikçilik puanları %16 oranında örgütsel özdeşleşme eğilimleri ile açıklanmaktadır (R²=0.160). Bu durumda araştırmanın birinci hipotezi kabul edilmektedir.

Araştırmanın ikinci hipotezini test etmek amacıyla örgütsel özdeşleşme eğiliminin sosyal girişimcilik alt boyutlarından sosyal vizyon üzerinde etkisinin belirlenmesine yönelik analiz sonucu Tablo 5’te verilmektedir.

Tablo 5: Örgütsel Özdeşleşmenin Sosyal Vizyon Alt Boyutuna Etkisi

| Katsayılar Tablosu | | | | | | | |
|--|-------|--------|-------|----------|---------------|-----------|-----------|
| Kavramlar | B | S.Hata | Beta | t değeri | p (sig.) | Alt sınır | Üst sınır |
| Sabit | 2.082 | 0.164 | | 12.670 | 0.000* | 1.759 | 2.405 |
| Bağımsız Değişken | | | | | | | |
| Örgütsel Özdeşleşme | 0.325 | 0.040 | 0.350 | 8.041 | 0.000* | 0.246 | 0.405 |
| Model Özeti: R=0.350; R ² =0.122; Adj. R ² =0.120; F= 64.160; p=0.000* | | | | | | | |
| Bağımlı Değişken “Sosyal Vizyon” alt boyutu, *p<0.05 | | | | | | | |

Tablo 5'te görüldüğü gibi model bir bütün olarak anlamlıdır ($p=0.000$, $p<0.05$). Regresyon analizi sonucuna göre örgütsel özdeşleşme eğilimi sosyal vizyon alt boyutu üzerinde pozitif yönde anlamlı bir etkiye sahiptir. Katılımcıların sosyal vizyon puanları %12.2 oranında örgütsel özdeşleşme eğilimleri ile açıklanmaktadır ($R^2=0.122$). Bu durumda araştırmanın ikinci hipotezi kabul edilmektedir.

Araştırmanın üçüncü hipotezini test etmek amacıyla örgütsel özdeşleşme eğiliminin sosyal girişimcilik alt boyutlarından Sürdürülebilirlik üzerinde etkisinin belirlenmesine yönelik analiz sonucu Tablo 6'da verilmektedir.

Tablo 6: Örgütsel Özdeşleşmenin Sürdürülebilirlik Alt Boyutuna Etkisi

| Katsayılar Tablosu | | | | | | | |
|---|-------|--------|-------|----------|----------|-----------|-----------|
| Kavramlar | B | S.Hata | Beta | t değeri | p (sig.) | Alt sınır | Üst sınır |
| Sabit | 2.393 | 0.169 | | 14.186 | 0.000* | 2.062 | 2.725 |
| Bağımsız Değişken | | | | | | | |
| Örgütsel Özdeşleşme | 0.382 | 0.042 | 0.393 | 9.205 | 0.000* | 0.301 | 0.464 |
| Model Özeti: $R=0.393$; $R^2=0.154$; Adj. $R^2=0.153$; $F= 84.737$; $p=0.000^*$ | | | | | | | |
| Bağımlı Değişken "Sürdürülebilirlik" alt boyutu, $*p<0.05$ | | | | | | | |

Tablo 6'da görüldüğü gibi model bir bütün olarak anlamlıdır ($p=0.000$, $p<0.05$). Regresyon analizi sonucuna göre örgütsel özdeşleşme eğilimi sürdürülebilirlik alt boyutu üzerinde pozitif yönde anlamlı bir etkiye sahiptir. Katılımcıların sürdürülebilirlik puanları %15.4 oranında örgütsel özdeşleşme eğilimleri ile açıklanmaktadır ($R^2=0.154$). Bu durumda araştırmanın üçüncü hipotezi kabul edilmektedir.

Araştırmanın dördüncü hipotezini test etmek amacıyla örgütsel özdeşleşme eğiliminin sosyal girişimcilik alt boyutlarından sosyal ağlar üzerinde etkisinin belirlenmesine yönelik analiz sonucu Tablo 7'de verilmektedir.

Tablo 7: Örgütsel Özdeşleşmenin Sosyal Ağlar Alt Boyutuna Etkisi

| Katsayılar Tablosu | | | | | | | |
|---|-------|--------|-------|----------|----------|-----------|-----------|
| Kavramlar | B | S.Hata | Beta | t değeri | p (sig.) | Alt sınır | Üst sınır |
| Sabit | 2.821 | 0.148 | | 19.025 | 0.000* | 2.530 | 3.113 |
| Bağımsız Değişken | | | | | | | |
| Örgütsel Özdeşleşme | 0.366 | 0.037 | 0.422 | 10.032 | 0.000* | 0.294 | 0.438 |
| Model Özeti: R=0.422; R ² =0.178; Adj. R ² =0.176; F= 100.650; p=0.000* | | | | | | | |
| Bağımlı Değişken "Sosyal Ağlar" alt boyutu, *p<0.05 | | | | | | | |

Tablo 7'de görüldüğü gibi model bir bütün olarak anlamlıdır (p=0.000, p<0.05). Regresyon analizi sonucuna göre örgütsel özdeşleşme eğilimi sosyal ağlar alt boyutu üzerinde pozitif yönde anlamlı bir etkiye sahiptir. Katılımcıların sosyal ağlar puanları %17.8 oranında örgütsel özdeşleşme eğilimleri ile açıklanmaktadır (R²=0.178). Bu durumda araştırmanın dördüncü hipotezi kabul edilmektedir.

Araştırmanın beşinci hipotezini test etmek amacıyla örgütsel özdeşleşme eğiliminin sosyal girişimcilik üzerinde bütünsel olarak etkisinin belirlenmesine yönelik analiz sonucu Tablo 8'de verilmektedir.

Tablo 8: Örgütsel Özdeşleşmenin Sosyal Girişimcilik Yönelimine Etkisi

| Katsayılar Tablosu | | | | | | | |
|---|-------|--------|-------|----------|----------|-----------|-----------|
| Bağımsız Değişken | B | S.Hata | Beta | t değeri | p (sig.) | Alt sınır | Üst sınır |
| Sabit | 2.322 | 0.140 | | 16.642 | 0.000 | 2.048 | 2.596 |
| Bağımlı Değişken | | | | | | | |
| Örgütsel Özdeşleşme | 0.373 | 0.034 | 0.450 | 10.855 | 0.000 | 0.305 | 0.440 |
| Model Özeti: R=0.450; R ² =0.203; Adj. R ² =0.201; F= 117.829; p=0.000* | | | | | | | |
| Bağımlı Değişken "Sosyal Girişimcilik" ölçeği, *p<0.05 | | | | | | | |

Tablo 8'de görüldüğü gibi model bir bütün olarak anlamlıdır (p=0.000, p<0.05). Regresyon analizi sonucuna göre örgütsel özdeşleşme eğilimi sosyal girişimcilik üzerinde pozitif yönde anlamlı bir etkiye sahiptir. Katılımcıların sosyal girişimcilik puanları %20,3 oranında örgütsel özdeşleşme eğilimleri ile açıklanmaktadır (R²=0,203). Bu durumda araştırmanın beşinci hipotezi de kabul edilmektedir.

7. Sonuç ve Değerlendirme

STK'lar kâr amacı gütmeyen kurumlardır. Araştırma katılımcılarının dağılımından da görülebileceği gibi katılımcıların çoğu kurum, kuruluş, organize ve STK'larda gönüllü olarak çeşitli görevler alıp faaliyetlere katılmaktadırlar. Bu durum STK üyelerinin sosyal olaylara veya problemlere karşı duyarlı birer vatandaş olduklarını göstermektedir. Araştırma kapsamında katılımcılara uygulanan örgütsel özdeşleşme ölçeğindeki sorulara kişilerin sosyal girişimcilik yaptıkları örgütleri (STK'ları) düşünerek cevap verdikleri varsayılmaktadır.

STK üyelerinin örgütsel özdeşleşme eğilimleri 5'li Likert ölçeğiyle ölçülmüş ve 3.99/5.00 oranında bir ortalama sonuç elde edilmiştir. Bu durum STK üyelerinin mensubu buldukları kurumla yüksek derecede bir özdeşleşme derecesine sahip olduklarını göstermektedir. Buna karşın katılımcıların sosyal girişimcilik yönelimleri ile ilgili puan ortalamaları 3,81/5,00, sosyal girişimciliğin alt boyutu olan yenilikçilik puan ortalamaları 3.86/5.00, sosyal vizyon puan ortalamaları 3.38/5.00, sürdürülebilirlik puan ortalamaları 3.92/5.00 ve sosyal ağlar puan ortalamaları 4.28/5.00 olarak bulunmuştur.

Katılımcıların bir bütün olarak sosyal girişimcilik yönelimleri göreceli olarak örgütsel özdeşleşme seviyelerinden daha düşük bir ortalamaya sahiptir. Ancak sosyal girişimcilik alt boyutlarından sosyal ağlar kavramına yönelik puan ortalaması 4.28/5.00 seviyesindedir. Bu durum katılımcıların sosyal çevre ile iletişimi ve sosyal problemleri algılama düzeyinin oldukça iyi olduğunu göstermektedir.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre STK üyelerinin örgütsel özdeşleşme ve sosyal girişimcilik kavramının tüm alt boyutları arasında pozitif yönde anlamlı ilişkiler vardır. Yani kişinin örgütle (STK ile) olan özdeşleşme seviyesi arttıkça sosyal girişimcilik yönelimleri de artacak aynı şekilde sosyal girişimcilik yönelimleri artış gösterdiğinde üyesi olduğu örgütle (STK ile) olan özdeşleşme seviyesi de artış gösterecektir. Bir diğer bulguya göre örgütsel özdeşleşme eğilimindeki artış üyenin sosyal girişimcilik yönelimlerini pozitif yönde anlamlı bir şekilde etkilemektedir. Yapılan literatür taramasında örgütsel özdeşleşme ve sosyal girişimcilik kavramlarının

bir arada kullanıldığı bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu yüzden elde edilen bulguları geçmiş dönemde yapılan çalışmalarla karşılaştırma imkânı bulunmamaktadır. Bundan dolayı daha sonra farklı örneklem gruplarında yapılacak olan bilimsel araştırmaların sonuçlarının bu araştırma sonuçlarıyla karşılaştırılması konu ile ilgili genelleme yapabilmek adına oldukça büyük önem taşımaktadır.

Sonuç olarak Avrupa’da faaliyette bulunan STK’ların üyesi olan Türk göçmenler sosyal bir misyona sahiptir. Katılımcıların STK’larına olan özdeşleşme seviyelerinin yüksek olması ve bu durumun toplumsal problemlerin çözümünde bir rol oynayabilecek sosyal girişimcilik yönelimlerini de artırması toplumsal gelecek adına olumlu bir sonuç olarak görülmektedir. Bilim birikimli olarak ilerleyen bir değerdir. Gelecekte benzer çalışmaları yapmayı planlayan araştırmacıların sosyal girişimcilik yönelimlerini etkileyebilecek örgütsel vatandaşlık davranışı, örgütsel güven veya kurumsal sosyal sorumluluk algısı gibi farklı değişkenleri ele almaları tavsiye edilmektedir.

Etik Beyanı: Bu çalışmanın tüm hazırlık süreçlerinde etik kurallara uyulduğunu yazarlar beyan eder. Aksi durumun tespiti halinde BİİBFAD Dergisinin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk çalışmanın yazarlarına aittir. Bu çalışmanın etik kurul izni Kayseri Üniversitesi Etik Kurulundan 26.02.2021 tarihinde, 14 sayılı izinle alınmıştır. Çalışma etik kurallar çerçevesinde yazarların sorumluluğunda yürütülmüştür.

Yazar Katkıları: 1. Yazar çalışmada konunun belirlenmesi, verilerin toplanması, verilerin analizi ve raporlama bölümlerinde katkı sağlamıştır. 2. Yazar konun belirlenmesi, literatür ve raporlama ve sonuç bölümlerinde katkı sağlamıştır. 1. Yazarın katkı oranı yaklaşık olarak %52, 2. Yazarın katkı oranı yaklaşık olarak %48 düzeyindedir.

Çıkar Beyanı: Yazarlar arasında çıkar çatışması yoktur.

Teşekkür: Gösterdikleri yoğun ilgi ve emeklerinde dolayı BİİBFAD Dergisi Editör Kurulu’na ve sağladıkları katkılarında dolayı hakemlere teşekkür ederiz.

Kaynakça

Ashforth B.E. & Mael F. (1989) Social identity theory and the organization. *Academy of Management Review*, 14, 20-39.

- Austin, J., Stevenson, H., & Wei-Skillern, J. (2006), Social and commercial entrepreneurship: same, different, or both?, *Entrepreneurship: Theory & Practice*, 30(1), 1-22.
- Avanzi, L., Schuh, S. C., Fraccaroli, F., & van Dick, R. (2015). Why does organizational identification relate to reduced employee burnout? The mediating influence of social support and collective efficacy. *Work & Stress*, 29, 1-10.
- Aydın, F. (2014). *Uluslararası İşgücü Anlaşmaları*. Ankara: T.C. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Yayın No: 07.
- Bayram, A. (2019). Örgütsel özdeşleşmenin iş tatmini üzerine etkisinde işe adanmışlığın aracı rolünün belirlenmesine yönelik bir araştırma. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 19(4), 321-334.
- Beger, N. (2004). *Participatory Democracy: Organised Civil Society and the 'New' Dialogue. (The Federal Trust Online Paper 09/04)*. London: The Federal Trust for Education and Research.
- Bilgin, N. (1994). *Sosyal Bilimlerin Kavşağında Kimlik Sorunu*, Ege Yayıncılık, İzmir.
- Bitmiş, G. M., Sökmen, A. & Turgut, H. (2013). Psikolojik dayanıklılığın tükenmişlik üzerine etkisi: Örgütsel özdeşleşmenin aracılık rolü. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 15(2), 31.
- Comunian, A. L. & Gielen, U. P. (1995). Moral reasoning and prosocial action in Italian culture. *The Journal of Social Psychology*, 135(6), 699-706.
- Davutoğlu, N. (2016), "Sürdürülebilir Küresel Rekabette Öğrenen Organizasyonların Kurumsal Kültür Oluşturmada Paradigmasal Etkisi", *3rd International Congress On Social Sciences, China To Ardatic*, October, 27,30, 2016 / Antalya-Turkey
- Dees, J. G. (1998), *The Meaning of Social Entrepreneurship*. <https://centers.fuqua.duke.edu/case/wpcontent/uploads/si>

tes/7/2015/03/ Article_Deess_MeaningofSocialEntrepreneurship_2001.pdf, (Erişim tarihi:05.04.2021).

- Dutton JE, Dukerich JM, & Harquail CV (1994) Organizational images and member identification. *Administrative Science Quarterly* 39(2), 239-263.
- Edwards, M. R. (2005), Organizational identification: A conceptual and operational review. *International Journal of Management Reviews*, 7, 207-230.
- Edwards, M. R., & Peccei, R. (2007). Organizational identification: development and testing of a conceptually grounded measure. *European Journal of Work and Organizational Psychology*, 16(1), 25-57.
- Ersen, T.B., Kaya, D. & Meydanoğlu, Z. (2010). *Sosyal Girişimler ve Türkiye İhtiyaç Analizi Raporu*. İstanbul: TÜSEV Yayınları, Aralık, No:50.
- Ersöz Seçer, H. (2019), *İlaç sektörü ar-ge birimi çalışanlarında örgütsel özdeşleşmenin ve algılanan örgütsel desteğin iç girişimci davranışına etkileri üzerine bir çalışma*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.
- Esen, N. (2021). *Fransa Cumhuriyeti Anayasası*. <https://dspace.ankara.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12575/47509/2127.pdf?sequence=1&isAllowed=y>, (Erş.Trh.:13.04.2021)
- Fischer, T., & Schwitzky, C. (2017). *Sozialhilferecht*. Berlin: VAK-Verwaltungsakademie.
- Gartner, W. (1988), Who is an entrepreneur? Is the wrong question. *American Journal Of Small Business*, 12(4), 11-32.
- Gedik, M. (2021). *Ahsen Sosyal Hizmet Modeli İslâmi Sosyal Hizmet Yaklaşımı*. İstanbul: Efe Akademi.
- Kaçaroğlu M.O & Organ A, (2020). Sosyal girişimciliğin sürdürülebilirliğini etkileyen faktörlerin analitik hiyerarşi süreci yöntemi ile değerlendirilmesi. *Alanya Akademik Bakış Dergisi*, 4(1), 157-171

- Kickul, J., & Lyons, T. S. (2012), *Understanding Social Entrepreneurship*, New York: Routledge.
- Kırılmaz S. K (2015) Sosyal girişimcilik boyutlarına kuramsal bir bakış. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi* 3(2), 55-74.
- Kreiner G.E, & Ashforth B.E (2004) Evidence toward an expanded model of organizational identification. *Journal of Organizational Behavior* 25(1), 1-27.
- Mael, F., & Ashforth, B. E. (1992). Alumni and their alma mater: a partial test of the reformulated model of organizational identification. *Journal of Organizational Behavior*, 13, 103-123.
- Mair, J., & Martí, I. (2006). Social entrepreneurship research: A source of explanation, prediction, and delight. *Journal of World Business*, 41(1), 36-44.
- Nga JKH & Shamuganathan G. (2010) The influence of personality traits and demographic factors on social entrepreneurship start up intentions. *Journal of Business Ethics* 95(2), 259-282.
- Nicholls, A. (2006), *Social Entrepreneurship: New Models of Sustainable Social Change*, New York: Oxford University Press.
- Öz, E. Ü. & Bulutlar, F. (2009). Algılanan kurumsal itibar ve kurumdan ayrılma niyeti arasındaki ilişkide bir ara değişken olarak özdeşleşmenin rolü. *Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 9(1), 37.
- Özdemir, H. Ö. & İsmailçebi, Y. Z. (2020). Örgütsel bağlılığın örgütsel özdeşleşmeye etkisinde işten ayrılma niyetinin rolünün yapısal eşitlik modeli ile analizi. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(1), 261-27.
- Paksoy, H. M., Özbezek, B. D. & Gül, M. (2019), Kişilik özellikleri ve sosyal sorumluluk bilincinin sosyal girişimcilik özelliklerine etkileri üzerine bir araştırma, *Turkish Studies Social Sciences*, 15(3), 973-1006.
- Praszkier R & Nowak A (2012) *Social Entrepreneurship: Theory and Practice*. Cambridge University Press, New York).
-

- Riketta, M. (2005). Organizational identification: A meta-analysis. *Journal of Vocational Behavior*, 66, 358-384.
- Rousseau, D. M. (1998). Why workers still identify with organizations. *Journal of Organizational Behavior*, 19, 217-233.
- Saygılı, M., Özer, Ö. & Öke, P. (2019). Örgütsel özdeşleşme ve çalışan performansının incelenmesi: bir kamu hastanesinde uygulama. *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 35, 175-184.
- Sezici, E. (2015). *Örgütsel Özdeşleşme*. D. E. Özler (Yay. haz.), *Örgütsel Davranışta Güncel Konular İçinde* (ss. 167-194). Bursa: Ekin Basım Yayın Dağıtım.
- Shen, Y., Jackson, T., Ding, C., Yuan, D., Zhao, L., Dou, Y., & Zhang, Q. (2014). Linking perceived organizational support with employee work outcomes in a Chinese context: organizational identification as a mediator. *European Management Journal*, 32, 406-412.
- Stets, J. E. & Burke, P. J. (2000). Identity theory and social identity theory. *Social Psychology Quarterly*, 63(3), 224-237.
- Tak, B. & Aydemir, B. A. (2004). Örgütsel özdeşleşme üzerine iki görgül çalışma. *12.Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiri Kitabı*, 59-63.
- TASAM. (2010). *Türk Asya Stratejik Araştırmaları Merkezi*. Fransa'daki Türk Varlığı: https://tasam.org/tr-TR/Icerik/4208/fransadaki_turk_varligi, (Ers.Trh.:12.04.2021)
- TBMM. (1982). *Türkiye Büyük Millet Meclisi, "T.C. Anayasası"*. https://www.tbmm.gov.tr/anayasa/anayasa_2018.pdf, (Ers.Trh.:12.04.2021)
- TC.-DİB. (2021). *Türkiye Cumhuriyeti Dış İşleri Bakanlığı*. <http://www.mfa.gov.tr/default.tr.mfa>, (Ers.Trh.:12.04.2021)
- TC.-İİB. (2019). *AB Ülkelerinde Sivil Toplum*. Ankara: T.C. İç İşleri bakanlığı

- Tennstedt, F. (1992). *Soziale Arbeit*. Berlin: Deutsches Zentralinstitut für Soziale Fragen.
- Thompson, N. (2016). *Kuram ve Uygulamada Sosyal Hizmeti Anlamak*. Ankara: Dipnot Yayınları.
- Ürper, Y. (2018). *Girişimcilik Kavramı, Çeşitleri ve Girişimcilikte Etik*. Yılmaz Ürper (Ed.). *Girişimcilik ve İş Kurma içinde (s.2-21)*, Eskişehir: Açıköğretim Fakültesi Yayını.
- Van Dick, R. (2001). Identification in organizational context: Linking theory and research from social and organizational psychology. *International Journal of Management Reviews*, 3(4), 265-283.
- Van Knippenberg, D. & Van Schie, Els C. M. (2010). Foci and correlates of organizational identification. *Journal of Occupational and Organizational Psychology*, 73, 137-147.
- Van Knippenberg, D., & Sleebos, E. (2006). Organizational identification versus organizational commitment: Self-definition, social exchange, and job attitudes. *Journal of Organizational Behavior*, 27, 571-584.
- Waddock, S. A., & Post, J. E. (1991). Social entrepreneurs and catalytic change. *Public Administration Review*, 51(5), 393-401.
- Zhang, Y., Guo, Y., & Newman, A. (2017). Identity judgements, work engagement and organizational citizenship behavior: The mediating effects based on group engagement model. *Tourism Management*, 61, 190-197.

**The Relationship between Organizational Identification
Tendencies and Social Entrepreneurship Features of Turkish
Migrants Working in Non-Governmental Organizations in
Europe**

Extended Abstract

This research was carried out to determine the relationship between the organizational identification tendencies and the social entrepreneurship characteristics of citizens of Turkish origin living in the European continent. The research sample consists of individuals of Turkish origin who work for a fee or participate in activities

voluntarily in non-profit non-governmental organizations operating in Europe.

The migration of citizens of Turkish origin living in Europe dates back to the 1960s. Turkish immigrants, who saw themselves as guests in the first years of immigration, realized that they were permanent in the countries they went to and established some Non-Governmental Organizations (NGOs) among themselves. The main purpose of establishing NGOs was to preserve their religious/spiritual and cultural values. Later, these NGOs remained loyal to their basic values and directed their interests to some social problems. This orientation has brought up the concept of "social entrepreneurship", a key concept in finding solutions to social problems.

It is thought that the concept of organizational identification, which is another variable of the research, is related to the concept of social entrepreneurship. People who identify with the organization/institution they work for or participate in their activities voluntarily are closely related to what others think about the organization/institution they work for and the success of the organization/institution. They are sensitive to the criticisms made against the institution and have a sense of "us" about their institution. This feeling can enable NGOs to be more efficient in their activities.

Within the scope of the research, it has been discussed whether the level of identification with the NGO where the person works or participates in its activities on a voluntary basis affects the social entrepreneurship feature.

The research was carried out in Germany, France, Netherlands, Belgium, Austria and Switzerland, where the Turkish population is most concentrated in the European continent. A total of 466 people, 310 from Germany, 102 from France, and 56 from the Netherlands, Belgium, Austria and Switzerland, participated in the research.

In addition, 395 participants participate in activities voluntarily in a non-profit organization, and 71 of the participants work officially in a non-profit organization. All the individuals participating in the research are of Turkish origin, who can speak Turkish and are Turkish literate. Individuals who subsequently became foreign nationals or

dual citizens were also included in the study. The citizenship status of the participants is as follows; 48.7% are citizens of the Republic of Turkey only, 22.3% are citizen of the country of residence only, and 29% are dual citizens. Participants have different demographic characteristics such as age, gender, education level, and income status. The relational survey method, one of the quantitative research methods, was used. The questionnaire was used as a data collection method. In the first part of the questionnaire, there is a form in which information about the demographic characteristics of the participants is requested. In the second part, "Organizational Identification" and in the third part, "The Social Entrepreneurship" scale was used.

The data collected within the scope of the research were analysed through the SPSS.22 program. Pearson correlation analysis was performed to determine the existence of a relationship between research variables. In addition, a simple regression analysis was conducted to determine the degree of influence of the organizational identification tendency, which is the independent variable of the research, on the social entrepreneurship feature and its sub-dimensions. Before the regression analysis, the condition of the data meeting the regression assumptions was analysed. As a result of the analysis, it was seen that the assumptions of normal distribution, linearity, multicollinearity ($VIF > 5$) and autocorrelation were met. According to the research results, significant relationships were found between the variables, and it was seen that the tendency to organizational identification positively affected the social entrepreneurship characteristics as a whole and in all sub-dimensions. Turkish immigrants, who are members of NGOs operating in Europe, have a social mission. It is seen as a positive result for the social future that the level of identification of the participants with their NGOs is high. This situation increases their social entrepreneurship orientation, which can play a role in solving social problems.

